

NATURHISTORISK MUSEUM

Som barn var jeg ofte indlagt på Aarhus Kommune Hospital for kontrol med forskellige skavanker, og min familie – især min mor – kom i besøgstiden – måtte der jo ske noget. Ofte tog hun mig med over på Naturhistorisk Museum i Universitetsparken. Jeg var næsten hypnotiseret af glæde over at se alle disse flotte dyr.

Og da jeg således selv havde fået samlet nogle udstoppede dyr sammen, ”åbnede” jeg selvfølgelig også min lille samling – mest for kammerater, men der kom dog af og til hele børnehaver eller skoleklasser. Jeg bestemte mig til, at jeg ”engang” ville åbne ”mit eget” naturhistoriske museum. Jeg startede med at kalde det ”zoologisk museum”, men omdøbte det senere til ”Aalborg Naturalie Kabinet”

Derfor var det mig en ufattelig stor glæde, da medierne i 1998 kunne meddele, at nu var ”Han Herred Naturcenter” åbnet i Fjerritslev – efter en samlet investering på 32 millioner kroner. Det var det museum, som jeg altid havde ønsket mig, som nu var virkelighed! Det var på grund af mig, at dette naturcenter åbnede.

Hovedkuld fik jeg nogle impulsive ideer, som jeg kom til at praktisere. Jeg mangler den der stopklods i sjælen, der ville have stoppet andre i deres gøren og laden, men jeg springer lige ud i opgaverne, - også nogle gange uden at have tænkt mig grundigt nok om. Tiden her var jo inden internettet og computerne holdt deres indtog. Jeg er fra den tid man læste bøger og slog adresser op i telefonnøglen. Engang skrev jeg en hel masse adresser af fra bogen ”Danske Slotte og Herregårde” – jeg fandt adresserne, eller fik hjælp på biblioteket til at finde adresserne på disse slotte og herregårde. Helt uden hensyn til at bøgerne var skrevet fra 1916 til 1920, stiledede jeg mine breve til de som stod som ejere af stamhusene. Jeg skrev på den måde til nogle mennesker som var døde for 2 generationer siden. Altså til den nuværende ejers bedstefar. Jeg havde en urealistisk ide om at købe nogle udstopninger fra dem. Jeg fik nogle søde og venlige breve tilbage, de kunne jo fint gennemskue at jeg kun var en opløben dreng fra Aalborg.

Der kom nu noget ud af det på sigt. Jeg havde fået forbindelse til Hvidkilde Slot ved Svendborg. Her satte greven mig i forbindelse med sin godsskytte. Og netop denne skytte skaffede mig gennem mange år derefter alle de rovfugle som blev nedlagt på Hvidkildes jorde. Dem betalte jeg selvfølgelig for, men kunne fint sælge dem videre til skolerne. Familien fra Kongstedlund skrev at de havde nogle gamle udstoppede fugle, som jeg måtte hente kvit og frit. Fra Gregers greve Ahlefeldt-Laurvig-Bille fra Egeskov Slot fik jeg et venligt brev. Han var en respekteret og anerkendt jæger. Og han skød faktisk en stor del af sit vildt med bue og pil. Ham vil jeg lige fortælle lidt om her.

På Naturhistorisk Museum i Universitetsparken i Århus står i kælderen nogle flotte dyr fra Afrika, indsat i ”naturlige” landskaber. De stammer fra en ekspedition som blev foretaget i 1947 til Kenya og Tanganyika. På den tur, den såkaldte Dansk – Østafrikanske Videnskabelige Ekspedition af 1947 var alle i gruppen under ledelse af greve Gregers Ahlefeldt fra Egeskov Slot. Han var leder af jagten på

storvildtet, der ubeskåret skulle gå til museet i Århus – men der blev også foretaget indsamlinger af etnografisk materiale til Nationalmuseet i København. Ahlefeldt foretog ekspeditionen for egen regning.

Han var så venlig at skrive i et brev at han ikke selv kunne påtage sig større gavmildhed overfor museer og samlere længere. Han hjalp mig dog i forbindelse med museets direktør, museumsinspektør dr.phil. Poul Bondesen og museets zoologiske konservator Knud Erik Jakobsen. Og han sendte mig et lille hæfte hvori ekspeditionen var beskrevet med billeder.

Første gang jeg mødte op Naturhistorisk Museum – efter forudgående aftale med Poul Bondesen – blev denne meget forbavset over, at jeg ”kun” var 19 år. Han havde vistnok forventet at skulle mødes med en voksen mand. Han fik dog en eller anden ansat til at vise mig museets normalt lukkede magasiner. Det var nu også en oplevelse for mig at se dette. Senere fik jeg mulighed for at købe nogle af museets præparater. Jeg købte bl.a. en guldpirol, som stammede fra Simmerbølle på Langeland, en hvidvinget korsnæb – samt et udstoppet rådyr med lam.

Jeg kom til at kende mange sjove, spændende og meget vidende folk – men som næsten altid var meget ældre end mig.

Tæt ved mit barndomshjem gik en nobel ældre herre, næsten hver eneste dag, en tur med sin cognjakfarvede puddelhund. Det morsomme var at han gik i en pelsfrakke magen ved hundens, akkurat som om den var lavet af 15 puddelhunde, som den han gik tur med. Han hed Arne Weel, og var tidligere en meget kendt skuespiller. Han boede ikke langt fra os – sammen med sin 3. eller var 4. hustru, - Karen Marie Løwert, som var direktør for Aalborg Teater. Han var en del af ”gadebilledet” og vi talte ofte sammen, mest dengang jeg gik i folkeskole, hvor vi passerede hinanden.

En enkelt gang havde Arne Weel - og puddelhunden set min samling. Og hunden gøede meget af de udstoppede dyr. En dag spurgte Arne Weel mig, om han og et par bekendte måtte komme og se "Aalborg Naturalie Kabinet" 'en eller anden bestemt dag. Ja, selvfølgelig måtte de da det. Og nu kan jeg se i min gamle gæstebog, at jeg ave haft besøg af: Arne Weel, den verdenskendte cirkusklovn Charlie Rivel samt hans datter, Pauline Schumann. For mig var de ikke noget særligt, og måske har de været glade for at blive betragtet som "ganske almindelige mennesker" (Helt ærligt - jeg kendte dem overhovedet ikke). De gav mig en pengeseddel da de gik - og jeg husker det som det var "mange" penge for mig, dengang i 1969.

Det var selvfølgelig ret dyrt - også dengang - at få udstoppet så mange fugle som jeg fik, og jeg har aldrig fået mange "lomme penge" af mine forældre som barn og ung. Til gengæld kunne vi 3 børn få alt, vi pegede på, bare vi spurgte far om lov forinden. Han gav mig lov at tage træ på snedkeriet - og dette brugte jeg til at bytte udstopninger med.. Alle konservatorer skulle jo bruge fodstykker til deres præparater. Så jeg lavede fodstykker med en facet kant på - som jeg derefter lakerede - eller påsmurte snedkerlim og overstrøede dem med strandsand. Disse fodstykker fik jeg lavet en udmærket byttehandel med.

Senere endnu, men efter jeg havde fået kørekort, tog jeg kontakt til nogle skoler og "fik lov" at gennemgå deres biologiske samlinger. Jeg satte de præparater i stand som jeg kunne og fik nogle af skolens udstoppede dyr som betaling! På den måde kom jeg bl.a. i besiddelse af en rød glente og en vandrefalk fra Hjørring Private Realskole.

Der var af og til omtale af min samling i ugebladene eller i dagspressen - og engang efter en sådan omtale, fik jeg et brev fra en planteskoleejer. Han havde set i artiklen at jeg manglede en natravn i samlingen. Han havde netop en sådan stående, og den måtte jeg gerne komme og hente. Den skulle intet koste mig. Manden, som var ca. 70 år, blev en virkelig god ven af mig, og vi tog derefter ofte på ture sammen, for at se på fugle. Vi har bl.a. to gange været ved Hornborg Sjön som ligger i nærheden a Jönköping / Falköping i Skåne.

Den ene gang – den første – havde vi en helt speciel oplevelse. Verner Struwe Poulsen, som han hed, havde en helt utrolig evne til at komme i samtale med snart sagt alle mulige mennesker. Uanset hvor vi færdedes, kom han altid i samtale med andre. Da vi skulle til Skåne, var det jo nødvendigt med en overnatning – eller to. Han oplyste, at jeg blot skulle medbringe min sovepose, for han havde nogle venner tæt ved Falköbing, som vi kunne overnatte hos. Efter en meget lang dag ved søen, hvor formålet var at se traner – og vi så virkelig mange – skulle vi jo ud til Verners venner. Han havde deres adresse nedskrevet på bagsiden af busplanen fra Farsø rutebilerne. Jeg kørte – vi kørte – og kørte. Og langt om længe, efter at have spurgt os for adskillige gange, fandt vi et lille hus ude i en skov. Langt fra alfarvej. Vi kom i kontakt med beboerne, som jo skulle være Verners venner. Men der var ingen gensynsglæde-absolut ingen. Ja, på mig virkede det som om de slet ikke kendte hinanden. Det viste sig at Verner – to eller tre år tidligere – havde kørt i bus med disse mennesker mellem Farsø og Års. Verner havde vist dem Års Museum og fortalt om egnen, og de havde givet ham deres adresse, og måske sagt – at han bare kunne bo hos dem, dersom hans vej faldt for. Altså en "helt løs" forbindelse. Vi blev dog inviteret indenfor og fik noget mad og sov der den ene nat. Aftenen efter gik vi ind på et vandrehjem og sov – Verner blev vist klar over, at bekendtskabet trods alt var for flygtigt!

Da jeg havde startet forretningen med salg af biologisk undervisningsmateriel, kom der rigtigt gang i udvidelsen af min samling. Udstoppede dyr og biologiske præparater var ikke altid populære hos den yngre generation af biologilærere. Det er ikke få gange jeg har byttet lysbilleder, transparenter eller et mikroskop – om for biologiske præparater, som jeg gerne ville have. Dengang Sorte-Dam Gymnasium i København blev nedlagt – midt i 70'erne – købte jeg hele den biologiske samling, og kom i besiddelse af mange store sjældenheder, som bl.a. var indsamlet ved deltaet "Astrakhan" ved det Kaspiske Hav i Rusland i 1894. Fugle som måske er de eneste eksemplarer som findes i Danmark den dag i dag.

Mit ældste dyr i samlingen var udstoppet i 1875 – altså et præparat som i dag er 146 år gammelt. Men de findes ældre, bl.a. opbevares på Statens Naturhistoriske Museum i København et fuglepræparat, som er mærket: *Udstoppet af Peter Wølfike, 1820.*

Desværre har Danmark mistet sin "skat" af gamle præparater, fra Københavns Universitets Natural Theater der gik tabt ved Københavns bombardement i 1807. Det ældste præparat, som er bevaret i Danmark, stammer fra 6. februar 1649. Det var en gave fra Kong Frederik 3. til Ole Worm. Det er en trærod der er vokset omkring en hestekæbe (se fotoet).

Da jeg var blevet gift og vi fik børn, var der ikke den tid til samlingen længere, - og de penge til indkøb - som den i virkeligheden krævede. Efterhånden indså jeg, at jeg nok måtte skille mig af med den. Det var en anseelig stor samling jeg havde, idet den - da den var størst indeholdt:

631 udstoppede fugle - 58 udstoppede pattedyr og 31 andre udstopninger, fisk og krybdyr - 518 præparater i formalin, 201 fuglekranier, 92 kranier fra pattedyr, 8 hele skeletter, 71 brystben fra fugle, 71 fuglevinger og 32 udstoppede dyrehoveder, 49 fugleben, 36 geværer og afrikanske opsatser, 489 forstener, 43 fugleæg, ca. 3.600 insekter, 20 biologiske opstillinger og en elefanttand, et elefantkranium og en sort panter.

Desuden indeholdt samlingen ca. 200 geologiske fund og ca. 300 flinteredskaber. I alt ca. 6.400 præparater.

Jeg syntes ikke samlingen skulle deles - og at den skulle et sted hen hvor den kunne blive set af flere end i "min" kælder. Spørgsmålet var bare lige, hvem stod og kunne bruge 6.400 præparater?

Efter dyrlæge Richard Steenilds pensionering er der kommet en ny direktør for Aalborg Zoologiske Have. Han hed Rasmussen og jeg fik et møde i stand mellem os. Han hørte på mit forslag, ja, jeg tilbød ham at stille samlingen gratis til rådighed for haven, blot den ville blive udstillet. Efter mødet, ja, faktisk inden jeg var færdig med at fremlægge mit tilbud, sagde han: "*Nej, tak. Udstoppede dyr hører ikke til i en zoologisk have*"

Og så beholdte jeg samlingen - næsten 20 år længere, men det kommer vi til en anden gang!